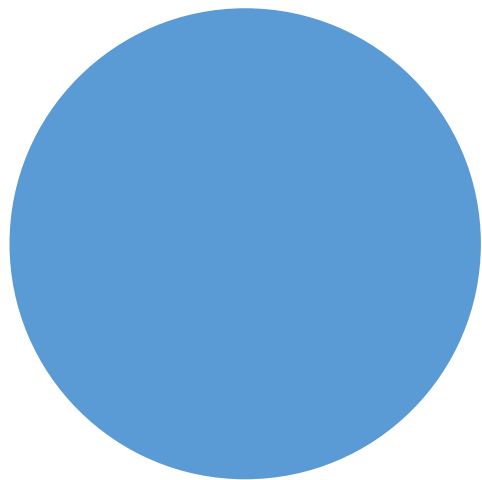


LIETUVOS SVEIKATOS APSAUGA IKI 1940 M.

Gydytojas Povilas Rimkus

2020-01-22

Vilnius



„ATIMK IŠ TAUTOS
ISTORIJA,
JOS ASMENYBES
SUNIEKINK,
IR TAUTA IŠSIGIMS“

Gabrielė Petkevičaitė - Bitė

„Yra **istorijų istorija** – tai būdas pažinti ir gerbti praeities įvykius bei veikėjus tokius, kokie jie buvo, o ne kokius dabar įsivaizduotume“

Žurnalistė, istorijos mokslų daktarė –
Gražina Sviderskytė



SITUACIJA RUSIJOS IMPERIJOJE

1794 m. vyko antirusiški sukilimai Lenkijoje ir Lietuvoje. Juos malšino Suvorovas ir Nikolajus Repninas.

1795-03-22 LDK didysis maršalas grafas Liudvikas Tiškevičius su delegacija nuvyko pas Imperatorę Jekateriną II ir paprašė taikos ir ramybės.

Imperatorė Jekaterina II 1795-10-14 pasirašė Įsaką dėl Lietuvos gubernijos įsteigimo ir paskyrė Nikolajų Repniną generalgubernatoriumi, o pati tapo Lietuvos Didžioji Kunigaikštienė Kotryna II.

1796-01-31 Imperatorė paskelbė Lietuvos gyventojams manifestą, kuriame pareikalavo prisiekti jai „amžiną valdinystę ir ištikimybę“.

Taip buvo padalinta Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė ir Lietuvoje įsivyravo Rusijos imperijos valdžia.

1830-1831 m. ir 1863-1864 m. Lietuvoje ir Lenkijoje vyko išsivaduojamieji sukilimai.

1843-07-01 buvo įsteigta Kauno gubernija ir paskirtas civilinis gubernatorius Ivanas Kalkatinas (Kaunas, Ukmergė, Raseiniai, Panevėžys, Šiauliai, Telšiai - 830 000 gyventojų).

1861-03-03 caras Aleksandras II pasirašė manifestą dėl baudžiosios panaikinimo.

1863-05-13 Michailas Muravjovas-Korikas paskirtas Vilniaus generalgubernatoriumi.

1864-05-14 vietoj tradicinio lotyniško raidyno įvesta kirilicą „graždanką“.

1894-1917 m. Rusiją valdė caras Nikolajus II. (pusbroliai: Vilhelmas II Vokietijos, Jurgis V Didžiosios Britanijos).

1904 - 1905 m. vyko Rusijos – Japonijos karas, kurį rusai pralaimėjo.

1905-01-09 Petrograde įvyko Kruvinasis sekmadienis, kur žuvo tūkstančiai žmonių.

SITUACIJA RUSIJOS IMPERIJOJE

1905-08-06 m. caras Nikolajus II savo manifestu patvirtino įstatymą dėl Valstybės Dūmos.

Nuo 1906-05-10 iki 1906-07-21 posėdžiavo I Rusijos Valstybės Dūma (RVD): išrinkti 478 deputatai, iš kurių 15 buvo iš Lietuvos ir tik 7 lietuviai.

Lietuviai kėlė klausimą dėl Lietuvos išskyrimo iš rusiškų gubernijų žemės reformos vykdymo laikotarpiu.

Nuo 1907-03-05 iki 1907-06-15 posėdžiavo II RVD.

Už RVD 1907-03-12 paskelbtą atsišaukimą „Lietuvos darbininkai ir valstiečiai“, lietuvių deputatai buvo nuteisti metams kalėjimo.

1914-08-01 prasidėjo I pasaulinis karas, kuris baigėsi 1918-03-03, bolševikams pasirašius kapituliacijos ir taikos sutartį (Bresto taika).

Iki 1914 m. buvo Sankt Peterburgas, vėliau pervadintas Petrogradu, nuo 1924 m. buvo Leningradas, o 1991 m. rugsėjo mėn. vėl vadinamas Sankt Peterburgas.

1917-02-25 caras atsisakė valdžios ir vadovavo Laikinoji vyriausybė.

1917-11-07 įvyko Spalio revoliucija.

1918-01-18 įvedama bolševikų partijos diktatūra.

(1917-1927) Rusiją valdė Leninas ir Trockis.

(1927-1953) vadovavo J. Stalinas.

. .

RUSIJOS IMPERIJOS II VALSTYBĖS DŪMOS DEPUTATAI IŠ LIETUVOS



**Stovi iš kairės: Povilas Kumelis,
Petras Leonas, Antanas Povilius;**

**Sėdi iš kairės: Pranas Gudavičius,
Andrius Bulata, Vladas Stašinskas,
Antanas Kupstas.**

„Reikalauti Lietuvai autonomijos su Seimu Vilniuje, išrinktu visuotiniu lygiu, teisiu ir slaptu balsavimu, neskiriant lyties, tautos, tikėjimo. Tam tikslui reikia vienyti visas Lietuvos politines partijų ir pavienių asmenų pajėgas. Susivienijus namie, pridera mums jungtis su kitomis Rusijos tautomis, kurios padeda griauti tą tvarką. O kol kas reikia: nemokėti jokių mokesčių, uždarinėti monopolius, neleisti vaikų į rusiškas mokyklas, neiti į teismus ir kitas valdžios įstaigas, neleisti savo brolių į kariuomenę...”

1. Lietuvių Susivažiavimas Vilniuje.

Lapkričio 21–22 (Gruodžio 4–5) d. 1905.

PROGRAMA:

- 1. Lietuvių praeitis ir dabartis.*
- 2. Lietuviai, latviai ir įcairios tautos Lietuvoje gyvenamios.*
- 3. Caro manifestas nuo Spalio 17 (30) dienos.*
- 4. Lietuvos autonomija ir priklausymas Suvalkų gubernijos prie autonomiškosios Lietuvos.*
- 5. Rinkimai į Viešpatystės seimą.*
- 6. Lietuvos socialiai po rusų valdžia.*
- 7. Lietuvos mokyklos.*
- 8. Apie įvairius mokesčius.*
- 9. Apie žemės ūkio įstaigas.*
- 10. Apie išsivystę (emigraciją).*
- 11. Apie kariuomenę.*

Gali būti įnešami ir kitoki klausimai.

Organizacijos Komitetas.

SITUACIJA LIETUVOJE

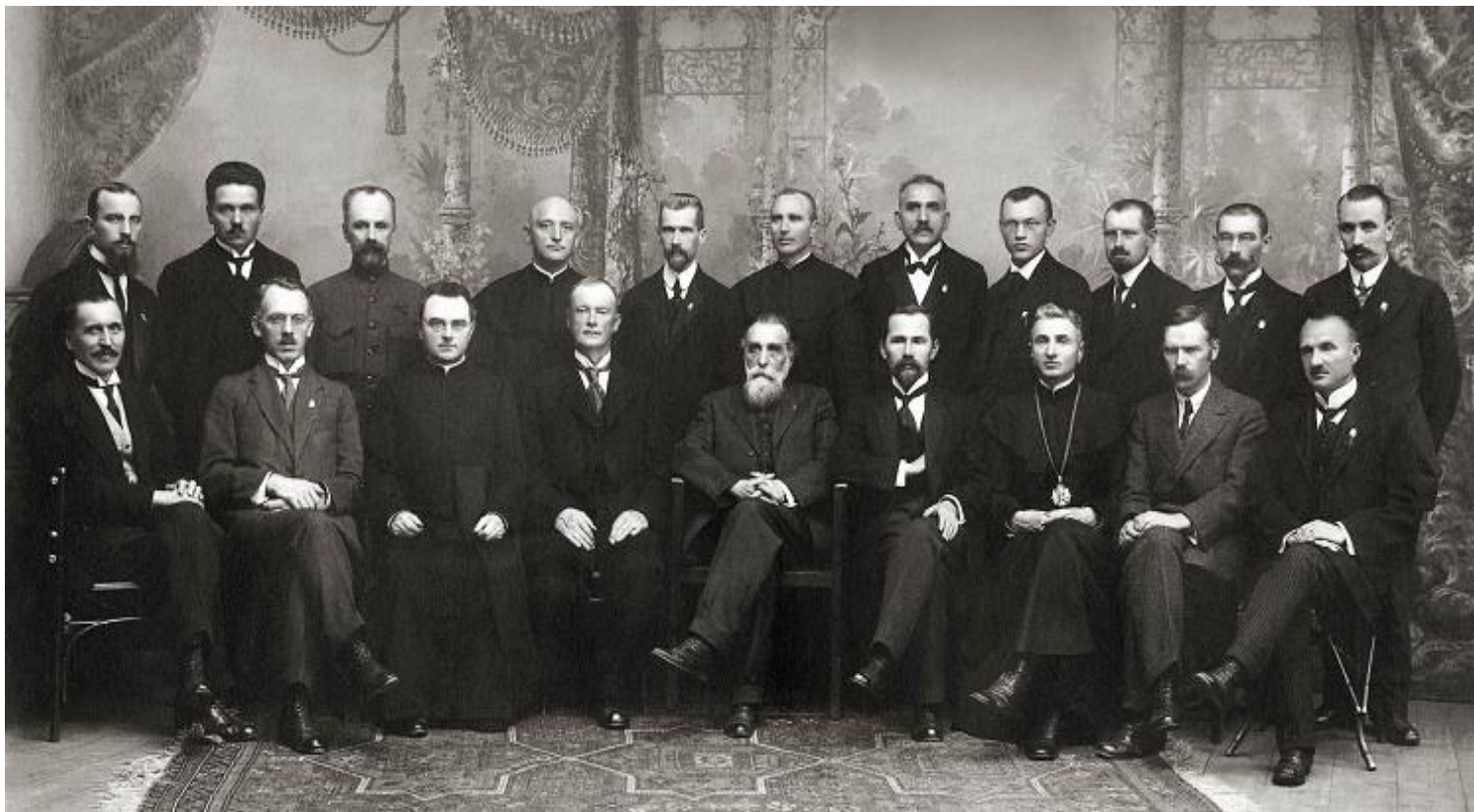
1912 - 1916 metais Piotras Veriovkinas buvo paskirtas Vilniaus gubernatoriumi.

1914-08-01 prasidėjo I pasaulinis karas, o 1915 m. visą Lietuvą užėmė vokiečiai.

1914-10-20 Vilniuje įvyko Visų Rusijos Dūmų lietuvių atstovų posėdis, kuriame nieko nesusitarta.

1917-09-18-22 vykusioje Vilniaus konferencijoje visų partijų atstovai nusprendė atstovauti lietuvių reikalams ir ginti juos prieš okupacijos valdžią. Posėdis vyko už uždarytų durų, nedalyvaujant vokiečiams. Dalyvavo 214 atstovų, kurių tarpe 11 gydytojų ir 64 m. Jonas Basanavičius. Sudaryta Lietuvos Taryba iš 20 asmenų, kurios pirmininku išrinktas Antanas Smetona. Tarybai pavesta skelbti Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą.

1917-12-11 Lietuvos Taryba pasirašė nepriklausomybės deklaraciją su Vokietija.



**1918-02-16 Vilniuje
Lietuvos Taryba pasirašė
Lietuvos
Nepriklausomybės aktą,
kad atkuriamą Lietuvos
valstybę.**

**LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS
AKTO SIGNATARAI**

SITUACIJA LIETUVOJE (VILNIUJE)

1918-04-28 Lietuvos Taryba įsteigė Sveikatos komisiją.

1918-11-05 atėjus vėl rusams (jau) Lietuvos Valstybės Taryba su pirmininku Augustinu Voldemaru, paskelbė pirmąją Laisvos Lietuvos vyriausybę.

1918-11-11 įsteigtas Vidaus reikalų ministerijos Sveikatos departamentas, kuriam vadovauti pavedama Jurgiui Aleknai.

1918-11-23 atkurta Lietuvos kariuomenė, o Karo sanitarinės tarnybos viršininku paskirtas Vladas Nagevičius.

1918-12-22 Leninas pripažino Lietuvos nepriklausomybę.

1919-02-18 iki rugpjūčio mėn. sukurta Lietuvos-Baltarusijos Tarybų socialistinė respublika (Litbelas) su sostine Vilniumi. Vadais buvo: V.M.Kapsukas + Kazimieras Cichovskis.

1919-04-19 lenkai išvijo bolševikus ir užėmė Vilnių.

1920-07-12 Tautų Sąjungai reikalaujant, lenkai laikinai išėina iš Vilniaus ir pasirašoma Lietuvos taikos sutartis su Maskva, kuri pripažįsta Nepriklausomą Lietuvą.

1920-10-07 pasirašyta Suvalkų sutartis, kurią po 2 dienų lenkai pažeidė užimdami Vilnių.

1922-03-24 Lenkijos Seimas Vilniaus kraštą prisijungė prie Lenkijos ir nuo 1925-12-22 įkuriama Vilniaus vaivadija.

1927 m. Vilniaus krašte 40% kalbėjo lietuviškai, o Vilniaus mieste tik 10%.

1937 m. Vilniaus krašte buvo apie 200 000 gyventojų: lenkų 66%, žydų 28%, lietuvių 1%, rusų 3,8%, baltarusių 1%. Oficiali kalba lenkų.

Tuo metu galvoti, kad Vilnius kada nors taps Lietuvos sostine „galėjo tik didžiausi Don Kichotai“.

SITUACIJA LIETUVOJE (KAUNE)

1920-04-14 Kaune įvyko Steigiamasis Seimas kuriame buvo 150 narių (iš 229 be Klaipėdos ir Vilniaus).

1920-05-15 išrenkamas Prezidentu Aleksandras Stulginskis.

1921-09-23 Lietuva priimama į Tautų Sąjungą.

1923-05-13 įvykusiame II Seime Prezidentu išrenkamas Aleksandras Stulginskis. Sugražintas Klaipėdos kraštas.

Tuo metu Europoje vyko valdžių perversmai Lenkijoje, Italijoje ir kt.

1926-06-02 posėdžiavęs III Seimas Prezidentu išrenka Kazį Grinių, kuris vadovavo tik 6 mėn ir 10 d.

1926-12-16-17 įvyko perversmas ir į valdžią atėjo Antanas Smetona.

Nuo 1926-12-19 Prezidentas Antanas Smetona įvedė diktatūrą.

1927 m. Varniuose atidarė koncentracijos stovyklą, 1937 m. – Dimitrave, o 1940 m. Pabradėje, kur buvo kalinami bolševikai ir kriminaliniai nusikaltėliai.

1939-10-10 Sovietų Sąjunga gražino Lietuvai Vilniaus kraštą su 490 000 gyventojų.

1940-06-15 SSSR reokupavo Lietuvą, o Prezidentas Antanas Smetona pasitraukė į vakarus, kur mirė per gaisrą 1944-01-09 Klivlande JAV.

MEDICINOS MOKSLŲ PRADŽIA RUSIJOS IMPERIJOJE

1802 m. caras Aleksandras I sekdamas Europos kraštų karo medicinos raidą, Sankt Peterburge įsteigė Karo medicinos kolegiją, vėliau pervadintą į Karo medicinos akademiją.

1832 m. uždarius Vilniaus imperatoriškąją akademiją, Lietuvos jaunimas, siekias aukštojo mokslo, rinkosi Rusijos arba Vakarų universitetus.

Studentai medikai dažniausiai studijuodavo Rusijoje: Maskvos, Kijevo, Sankt Peterburgo ir Tartu (Dorpat) universitetuose. Kai kas studijuodavo Krokuvos, Varšuvos arba kituose Vakarų Europos universitetuose.

Tuo metu Lietuvoje buvo uždrausta spauda, nes Rusija norėjo Lietuvą surusinti.

Lietuvybei išlaikyti daug pasidarbavo knygnešiai.

SVEIKATOS APSAUGA LIETUVOJE

1802-09-08 caras Aleksandras I pasirašė manifestą „Dėl ministerijų įsteigimo“, kur buvo įsteigta ir Vidaus reikalų ministerija su Sveikatos departamentu.

Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, sveikatos apsauga rūpinosi būtent šios ministerijos departamentas, kuris vadovavosi Rusijos imperijos 1905 m. Medicinos statutu ir kitais įstatymais.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę daug gydytojų buvo valdžioje: Kazys Grinius, Jonas Staugaitis, Eliziejus Draugelis, Steponas Kairys, Jonas Basanavičius ir kt.

1918 m. į Vilnių iš Rusijos grįžta, dalyvavęs Pirmajame Pasauliniame kare, kur tarnavo Raudonojo Kryžiaus Vyriausioje Šiaurės fronto tarnyboje, Jurgis Alekna ir įsijungia į Sveikatos komisijos veiklą, o vėliau paskiriamas Vidaus reikalų ministerijos Sveikatos departamento direktoriumi.

SVEIKATOS APSAUGA LIETUVOJE

1910 m. fiksuojamas didelis sergamumas šių ligų: tuberkuliozės, plaučių uždegimų, niežų, reumatizmo, sepsio, venerinių ir kt.

1912 m. Lietuvoje gydytojų buvo: 432 vyrai ir 24 moterys. Buvo privati gydytojo praktika.

Ligoninių skaičius - 152, o lovų 3457 (daugiausia Vilniuje). Vaistinių - 132.

Lietuvoje vienas gydytojas aptarnavo > 8 000 gyventojų, kaip Latvijoje – 2 425, Estijoje - 2 247, Vokietijoje - 1 667.

Tuo metu Lietuvoje 1000 gyventojų buvo: gimstamumas 31,5; mirtingumas 22,9; prieaugis +8,6, kūdikių mirtingumas 28.

Palyginimui 2018 m. rodikliai: gimstamumas 10, mirtingumas 14,1, prieaugis (-4,1), kūdikių mirtingumas 3,4.

MEDICINOS MOKSLAS LIETUVOJE



1579 m. įkurta Jėzaus Draugijos Vilniaus akademija (universitetas).

Yra 1782 m. atminimo lenta Šv. Jonų bažnyčioje „Schola Princeps Magni Ducatus Lituaniae“- LDK Vyriausioji Mokykla (universiteto pavadinimu).

1803-1832 valdant carinei Rusijai, Vilniaus universitetas vadinosi Vilniaus imperatoriškas universitetas, kurį 1832 metais uždarė.

Po 87 metų, 1919-10-11 Juozapo Pilsudskio įsakymu buvo atkurtas Vilniaus universitetas ir pavadintas Stepono Batoro vardu.

1939-1940 m. Vytauto Didžiojo universitetas Kaune padėjo naujai atkurti Vilniaus universitetą.

1939-12-15 buvo sustabdyta Stepono Batoro universiteto veikla ir grąžintas Vilniaus universiteto pavadinimas.

MEDICINOS MOKSLAS LIETUVOJE



1919-12-27 Lietuvos Švietimo ministro įsakymu patvirtintas Kaune Aukštųjų kursų Medicinos skyrius, kuris buvo atidarytas 1920-01-27.

Vedėjais buvo: Zigmas Žemaitis, Mykolas Nasvytis, Petras Avižonis.

1922-02-16 atidarytas Lietuvos universiteto Medicinos fakultetas: rektorius prof. Jonas Šimkus, medicinos fakulteto dekanas Petras Avižonis;

1930-06-07 Prezidentas Antanas Smetona Kauno universitetą pervadino Vytauto Didžiojo universitetu, o nuo 1940-08-21 Vytauto Didžiojo universitetas pavadintas Kauno universitetu.

Nuo 2011 metų vadinasi Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Medicinos akademija.

Abu universitetai per savo gyvavimą 8 kartus keitė savo pavadinimus.



VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
M C M X X I I



1863-06-09 uteniškis grafas Edvardas Čapskis nuteisiamas mirties bausme už dalyvavimą sukilime. Vitebsko gubernatorius Vladimiras Veriovkinas, išgelbėjo jam gyvybę.

1879 m. grafas padovanojo Vladimirui Veriovkinui Vyžuonėlių dvarą Utenos rajone (vadinamas „Blagodat“ – Palaima);

Išėjęs į atsargą, pulko vadas generolas Vladimiras Veriovkinas 1868-1879 m. gyveno Vilniuje, kur dirbo Vilniaus karinės apygardos viršininku, o vėliau gyveno Vyžuonėlių dvare iki mirties 1896 m.

Vyžuonėlių dvare pastoviai vasarojo sūnus Piotras Veriovkinas.

SOFIJA IR PIOTRAS VERIOVKINAI



PIOTRAS VERIOVKINAS (1862-1946)

1862 m. gimė Tuloje, mokėsi Vilniuje.

1880-1882 m. Sankt. Peterburge mokėsi Kadetų korpuse kartu su būsimoju caru Nikolajumi II.

1887 m. Kauno gubernatorius S. Suchodolskis įkūrė Rusijos Raudonojo Kryžiaus Kauno Ponių komitetą, kurio pirmininkė paskyrė Sofija Veriovkina.

1902-1912 m. Piotras Veriovkinas dirbo Kauno gubernatoriumi. Gerai bendravo su Antanu Smetona, Vileišiais, Jonu Basanavičiumi ir kitais.

1902 m. Kaune buvo atidarytos vaistinė ir ambulatorija, kuriose dirbo gydytojai Rokas Šliūpas, Jurgis Alekna.

1903 m. medžioklės metu Piotras Veriovkinas su caru Nikolajumi II Belovežo girioje, dalyvaujant tuometiniam Vilniaus generalgubernatoriui P. Svetoslavui-Mirskiui išprašė iš caro Lietuvai gražinti spaudą, kurią gražino 1904-05-07.

1907 m Raudonojo Kryžiaus komitetas nupirko Kaune už 90 tūkstančių rublių 7ha sklypą su pastatais, kur 1908-11-30 atidarė Kauno Raudonojo Kryžiaus 30 lovų ligoninę, kuriai vadovavo Jonas Stonkus.

PIOTRAS VERIOVKINAS

1908 m. Piotras Veriovkinas po gaisro padėjo atstatyti Telšius.

1909 m. buvo vienas iš Utenos ligoninės steigėjų: vadovaujant gydytojui Antanui Vadopalui, dovanotame dvarininko Balsevičiaus žemės sklype, pastatė 90 lovų ligoninę.

1910 m. įsteigė Kauno Raudonojo Kryžiaus gailestingųjų seserų bendriją, kuriai suteikė, caro Nikolajaus II vardą.

1911 m. caras Nikolajus II skyrė 33 000 rb. žemės sklypo įsigijimui ligoninės plėtimui iš vokiečių pramoninko Richardo Tilmano.

1911 m. Kaune gyveno apie 100 000 gyventojų, iš kurių: lietuvių 7%, rusų 26%, lenkų 23%, žydų 35%.

1912-1916 m. Piotras Veriovkinas buvo Vilniaus gubernatorius.

PIOTRAS VERIOVKINAS

1913 m. kartu su Rusijos dūmos atstovu Martynu Yču, padėjo Aleksandru Stulginskiui įsidarbinti Alytaus rajone agronomu.

Prasidėjus karui, Vilniuje suorganizavo Lietuvos komitetą nukentėjusiems nuo karo šelpiti.

1915 m. paskirtas Estijos gubernatoriumi. Išvykdamas išsivežė ir paslėpė Utenos cerkvės reikmenis, o 1927 m. grąžino atgal, bet cerkvė 1941 m. sudegė.

1918 m. suimamas ir kalėjo 10 d. Petropavlovsko tvirtovėje, iš kurios išvadavo Vladas Požėla, Stasys Bytautas, kaip karo pabėgėlį iš Lietuvos.

Grįžęs apsigyveno Vilniuje, kur dirbo Vidaus reikalų ministerijoje patarėju, bet trumpai, nes Vilniuje tuo metu buvo lenkai, su kuriais nesutarė.

Vėliau išvyko į Vyžuonėlius ir dirbo Utenos, Ukmergės ir Zarasų taikos teisėju.

1940 m. rusai jį suėmė, nacionalizavo dvarą. Slapstėsi Kaune, o 1942 m. išvyko į Vakarus.

Piotras Veriovkinas mirė 1946 m. Madžoro mieste (Italijoje).

Piotrui Veriovkinui buvo suteiktas Vilniaus, Kauno ir Telšiu Garbės piliečio vardas.

1860-1938

**MARIANA
VERIOVKINA**

Piotro Veriovkino sesuo Marija Mariana Veriovkina buvo garsi pasaulyje dailininkė-ekspresionistė.

Nuo 1868-1878 m. gyveno Vilniuje, kur baigė Vilniaus gimnaziją.

1886 m. mokėsi Petrograde pas Ilją Repiną.

Nuo 1896 m. gyveno Miunchene.

Mirė 1938 m. palaidota Askonoje Šveicarijoje.

Utenos rajone Vyžuonėlių dvare 2019 m. liepos mėn. vyko VI Tradicinis Tarptautinis Marianos Veriovkinos simpoziumas „Paryžiaus pamokos“.

MARIANA VERIOVKINA







VLADAS NAGIUS NAGEVIČIUS (1880-1954)

Gydytojas, archeologas, generolas, politinis ir visuomeninis veikėjas.

Gimė 1880 m. Kretingoje, mokėsi Kretingoje, Palangoje, Rygoje.

Nuo 1902 m. mokėsi Sankt Peterburge. 1904 m. baigė archeologinį institutą ir buvo vienas pirmųjų profesionalių Lietuvos archeologų.

1905 m. suimtas Kretingoje už Vilniaus Seimo dokumentų platinimą.

1907-04-07 dalyvavo pirmame Lietuvos archeologų mokslo draugijos susirinkime. 1918-1919 buvo jos valdybos nariu.

1910 m. baigęs Karo medicinos akademiją dirbo gydytoju Baltijos jūros karo laivyne, rūpinosi karo sanitarijos reikalais.

Tik jo humaniškas elgesys su jūreiviais apsaugojo jį nuo tragiškos lemties.

VLADAS NAGEVIČIUS

1917 m pavasarį jis atstovavo Hesinkyje Rusijos lietuvių seime ir pasisakė už Lietuvos nepriklausomybę, apšaukęs dalyvius bailiais-zuikiais.

1917 m gale buvo perkeltas į Juodosios jūros karo laivyną, kur sutvarkė Krymo pakrantės sanatorijas tuberkulioziniam ligoniams.

1918 m. grįžo į Vilnių ir buvo paskirtas Karo sanitarijos tarnybos viršininku.

1919 m. gegužės mėn. po ligos atvyko į Kauną ir įkūrė Karo ligoninę.

1919-1940 vadovavo Lietuvos Krašto apsaugos ministerijos Karo sanitarijos tarnybai. Puikus diplomatas, laisvai kalbėjo vokiškai, lenkiškai, lietuviškai.

1920 m. už Lietuvos kariuomenės įkūrimą, gavo 20 ha (Babtyną) Babtų dvaro sodybą, kurią pavadino Žemaitkiemiu. Joje įsteigė pavyzdinį ūkį, garsėjusį veisliniais žirgais. Išplėtė ūkį iki 80ha, kur pagrindė dirbo žmona Veronika.

1921-02-16 padėjo įkurti Karo muziejų Kaune.

1936-02-16 buvo pastatytas naujas muziejus ir pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. Atidarymo minėjime dalyvavo ir kalbėjo Vladas Nagevičius.

Vladas Nagevičius buvo muziejaus viršininku (1921-1940 ir 1941-1944).

Nuo 1924 m. buvo Karo invalidų šelpimo komiteto vadovas iki 1940 m. Dar buvo Gyvūnų globos draugijos narys,, Šaulių sąjungos narys, Lietuvos jūrininkų sąjungos Garbės pirmininkas, organizavo olimpinį sąjūdį.

1931-1934 m. tyrinėjo Apuolės ir Ipaties piliakalnių.

1939-11-23 Vilniuje dalyvavo Lietuvos kariuomenės įkūrimo šventėje. Organizavo Lietuvos kariuomenės išlydėtuves iš Kauno į sugrąžintą Vilnių.

VLADAS NAGIUS NAGEVIČIUS

1940-06-15 Lietuvą okupavo Sovietų Sąjunga.

1940-07-30 susilietuvino pavardę į Vladas Nagius-Nagevičius.

Įkurus Lietuvos aktyvistų frontą (LAF) jis dalyvavo 1941 m. birželio sukilime. Naciai sukilimą numalšino rugsėjo 21 d.

1943 m. buvo generolo leitenanto Petro Kubiliūno patarėjas. Pasisakė prieš SS legiono formavimą Lietuvoje.

1944 m. išvyko į Vokietiją, Austriją, o 1949 m. į JAV.

1954 m. mirė Klivlende, perlaidotas Kretingoje 1995 m.

Pirmas ir jauniausias Lietuvos karo gydytojas, generolas leitenantas, vėliau brigados generolas.

Įkūrė Lietuvos Sanitarijos puskarininkių mokyklą, Aukštuosius karo sanitarijos kursus.

Apdovanotas 21 medaliu.

FRATERNITAS LITHUANICA

1552-12-22 buvo įsteigta Fraternitas Chirurgorum Vilnensium.

1908-11-28 Sankt Peterburgo Karo medicinos akademijoje buvo įkurta lietuvių medikų brolija – Fraternitas Lithuanica (slapta ir nelegali korporacija). Jos įkūrėjai studentai: Vladas Nagevičius, Kazys Oželis, Pranas Sližius ir kt.

Jų šūkis buvo „Humanitate et scientia“. („žmogiškumu ir mokslu kurti sveiką visuomenę“). Brolijos tikslas – išsaugoti lietuvių ir tautinę kultūrą.

1917 m. brolija išėjo į viešumą, kai Vladas Nagevičius Rusijos Seime pasakė kalbą ir Seimo nariai priėmė rezoliuciją reikalaujančią Lietuvai nepriklausomybę.

1918 m. fraternaliams sugrįžus į Lietuvą, Vilniuje įvyko pirmas viešas brolijos narių susirinkimas.

1922 m. Kaune brolija užsiregistravo ir pasivadino Lietuvos gydytojų korporacija Fraternitas Lithuanica.

1924-11-19 buvo įsteigta Studentų medikų korporacija Fraternitas Lithuanica. Steigiamojo susirinkimo pirmininku buvo išrinktas dr. Jonas Basanavičius.



FRATERNITAS LITHUANICA

Iki 1944 m. korporacijos susirinkimai kasmet vykdavo Žemaitkiemy pas Vladą Nagių Nagevičių. Jam išvykus iš Lietuvos, veikla sustojo.

1948 m. korporacijos nariai buvo susirinkę Ausburge, o 1975 m. Čikagoje.

► 1991-05-07 dėka Vytauto Sirijos Giros ir gydytojo Jono Lelio, korporacijos nariai vėl atnaujino savo veiklą.

2018-02-16 korporacija atšventė Lietuvos nepriklausomybės 100 metines, o 2018-05-12 įvyko Metinė šventė Kaune.

Atstovybė būstinė: Kaune, Jankaus g. Nr.2

FRATERNITAS LITHUANICA ŽENKLAI



***NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS VALSTYBĖS
SVEIKATOS DEPARTAMENTO DIREKTORIAI
(1918-1940 M.)***

JURGIS ALEKNA (1873-1952)

Gydytojas, knygnešys, tremtinys, politinis bei visuomeninis veikėjas.

Gimė Sidabrinės kaime Molėtų rajone.

1893 m. baigė Vilniaus 2-ąją gimnaziją.

1893-1898 m. studijavo Maskvos Universiteto Medicinos fakultete.

Nuo 1898 m. dirbo gydytoju Smolensko gubernijos, o po kelių mėnesių perkeltas į Vilniaus Šv. Jokūbo ligoninę.

1900 m. keliavo po Europą (Vokietiją, Prancūziją, Šveicariją, Austriją) platino žurnalą „Varpas“, skleidė lietuviybės dvasią.

1900-1902 m. carinė vyriausybė suėmė ir ištremė į Archangelsko guberniją, kur dirbo Onegos ligoninėje gydytoju.



J. Alekna
V. Tarybų narys, Vid. Reik.
viceministras (II Kab.)
Member of the Lithuanian Tarybų
Vic-Minister of the Interior
(II Cab.)

JURGIS ALEKNA

Grižęs 1902 m. į Lietuvą dirbo gydytoju Ukmergėje, Rozalime Pakruojo raj., vadovavo Zarasų ligoninei.

Padedant gubernatoriui Piotrui Veriovkinui, Veselovoje įsteigė lazaretą, kuriam vadovavo.

1909 m. baigė bakteriologijos kursus ir kovojo su cholera ir dėmėtąją šiltine Panevėžio apskrityje.

1909 – 1910 m. Vienoje ir Berlyne studijavo otolaringologo specialybę ir gavo medicinos daktaro mokslinį laipsnį.

Nuo 1910 m. gydytojavo Kaune, o per Pirmąjį pasaulinį karą dirbo Raudonojo Kryžiaus vyriausioje šiaurės fronto tarnyboje Rusijoje.

JURGIS ALEKNA

1918 m. Vilniuje įsijungė į Lietuvos Valstybės tarybos sudarytą Sveikatos komisijos veiklą.

1918-06-20 Jurgį Alekną paskyrė Sveikatos komisijos pirmininku, o nuo 1918-07-13 tapo Lietuvos Vyriausybės Tarybos nariu.

Tuo metu vokiečių administracija trukdė laisvą gydytojo praktiką, nors Lietuvoje siautėjo dizenterijos ir dėmėtosios šiltinės epidemijos. Kartu su Vladu Nagevičium rūpinosi gydytojų leidimais užsiiminėti privačia praktika.

Nuo 1918-11-11 iki 1919-04 paskiriamas Vidaus reikalų ministerijos Sveikatos departamento direktoriumi (pirmasis Lietuvos sveikatos ministras).

Pagrindinis departamento uždavinys – parengti naujus įstatymus ir teisinį sveikatos apsaugos pagrindą (buvo remiamasi Rusijos imperijos 1905 m. Medicinos statutu ir kitais įstatymais).

Vienas pirmųjų įsakymų – 1918-12-2 ir 14 d. buvo 20 apskričių gydytojų paskyrimas ir jų pareigybų nustatymas.

1919-02-01 įvestas socialinis draudimas (tik iš darbdavio 16-18%).

JURGIS ALEKNA

1919 m. lenkams užėmus Vilnių, persikėlė į Kauną, kur dirbo Kauno Raudonojo Kryžiaus ligoninėje otolaringologu.

1919 m. birželio mėn. dalyvavo įsteigiant Lietuvos skautų paspirties (rėmimo) draugiją – buvo jos pirmasis pirmininkas ir vėliau Garbės narys iki 1935 m.

1919 m. kartu su kitais prisidėjo, kuriant Lietuvos Raudonojo Kryžiaus ir Kauno medicinos draugijas, dalyvavo 1920 m. steigiant Kaune Aukštuosius kursus.

1921-09-30 pirmajame Gydytojų suvažiavime priimta rezoliucija „įsteigti Lietuvos Centralę Sveikatos Apsaugos Įstaigą su ministerijos teisėmis“ (SAM įsteigta 1940 m.).

1925 m. apdovanotas Geležinio Vilko ordinu.

1936-1940 m. buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos pirmininku.

Gyd. M. Milašauskienė rašė: „Jozas Alekna tvirtai pareiškė, kad niekur iš Lietuvos nevažiuosiąs ir su šeima liko Tėvynėje ir gydė ligonius Kaune“.

Mirė 1952 m. palaidotas Petrašiūnų kapinėse.



JUOZAS BAGDONAS (1866-1956)

Gydytojas, varpininkas, knygnešys, visuomenės veikėjas.

Gimė Slibinų kaime, Vilkaviškio apskrityje.

1878-1886 m. mokėsi Marijampolės gimnazijoje.

1886-1889 m. studijavo Varšuvos, o 1889-1891 m. Maskvos universitetuose. Baigęs studijas atidirbo gydytoju Maskvos rajone.

1892-1899 m. dirbo gydytoju Kudirkos Naumiestyje, Vilkaviškyje.

Dalyvavo slaptos lietuvių studentų draugijos, Lietuvos socialistų, o vėliau socialdemokratų partijų veiklose.

1893 m. areštavo ir iki 1897 m. kalino Kalvarijų kalėjime.

JUOZAS BAGDONAS

1899 m. sužinojęs, kad bus tremiamas į Viatkos guberniją, pabėgo į užsienį.

1899-1906 m. gyveno Rytų Prūsijoje, Anglijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje, Škotijoje.

1906 m. grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Vilniuje, redagavo laikraščius; „Varpas“, „Lietuvos ūkininkas“.

1914-1918 m. tarnavo kariuomenėje karo gydytoju Vilniuje, vėliau evakavo su ligonine į Maskvą.

1919 m. atvyko į Kauną ir 1919-1922 m. dirbo Sveikatos departamento direktoriumi.

Išleido knygas: „Ką reikia žinoti apie džiovą“, „Dirbtinis pneumotoraksas“.

Gydė Vincą Kudirką, rūpinosi tautos fizine ir moraline blaivybe.

JUOZAS BAGDONAS

1922-1935 m. Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto profesorius, dekanas (1923-1924 m.).

1935 m. įsteigė Lietuvos blaivinimo sąjungą ir buvo jos pirmininkas.

1944 m. pasitraukė iš Lietuvos ir gyveno Vienoje.

1951 m. išvyko į JAV.

1956-06-08 mirė Klivlende, perlaidotas 1979-10-27 Kudirkos Naumiesčio Meištų kapinėse 2001 m.

2001-04-13 jo 135 gimimo metinių proga Kaune, Mickevičiaus g-vė Nr.30 atidengta Memorialinė lenta (blaivybės steigėjui ir pirmininkui gyvenusiam 1933-1944).

BRONIUS SIPAVIČIUS

(1885-1972)

Gydytojas, knygnešys, visuomenės veikėjas.

Gimė Padratvinio dvare, Raseinių apskrityje iš senos Sapielių giminės atšakų.

Tėvas buvo 1863 metų sukilėlis ir turėjo bajoro titulą.

1904 m. baigė Šiaulių gimnaziją;

1904-1916 m. studijavo Maskvos universiteto Medicinos fakultete.

1906 m. kalėjo Tilžės, Šiaulių, Panevėžio ir Kauno kalėjimuose už knygnešystės pomiegį.



BRONIUS SIPAVIČIUS

1914-1918 m. dirbo karo gydytoju Kauno fronte. Bendradarbiavo su Kaukazo lietuviais - dalyvavo Kaukazo lietuvių organizacijų atstovų suvažiavime 1917-12-27-30 Tbilisyje.

1918 m. spalio mėn. grįžo į Lietuvą ir dirbo Jurbarko ligoninėje, vėliau Raseinių apskrities gydytoju bei Obelių karantino viršininku.

1923-01-01 paskiriamas Sveikatos departamento direktoriumi. Juo dirbo iki 1926-01-10, tuo pačiu laiku dirbo Vytauto Didžiojo universitete vyr. asistentu, o vėliau apsigynė ir tapo profesoriumi.

1924 m. kartu su Vladu Nagevičius bandė sujungti Karo sanitarijos skyrių su Sveikatos departamentu, bet nepavyko.

Jam vadovaujant buvo 1925-05-30 priimtas sanitarijos priežiūros įstatymas, 1925-12-09 priimtas ligonių kasų įstatymas, o 1927-01-23 Lietuvos Seime priimtas įstatymas „Kaimo gyventojų sveikatos reikalams rūpinti“, pagal kurį valsčių miesteliuose buvo įsteigti sveikatos punktai ir žymiai pagerėjo ir atpigo kaimo gyventojams sveikatos apsaugos paslaugos.

Tuo laikotarpiu buvo įsteigtos 8 naujos ligoninės.

BRONIUS SIPAVIČIUS

Nuo 1928-01-01 iki 1941-06-14 buvo Rokiškio apskrities gydytojas.

1941 m. už savo bajorišką kilmę ir knygnešio nuopelnus, ištremtas į Krasnojarsko krašto lagerį Rešetį, kur dirbo vyriausiuoju gydytoju.

Po 15 metų tremties grįžo į Lietuvą ir iki 83 metų amžiaus dirbo gydytoju Plungėje ir Raseiniuose.

Mirė 1972-02-18. Duomenų kur palaidotas nėra.

Apdovanotas Didžiųjų Lietuvos kunigaikščių Vytauto ir Gedimino ir Šaulių sąjungos ordinais.



ELIZIEJUS DRAUGELIS
(1888-1981)

**Gydytojas, politinis ir
visuomenės veikėjas;**

ELIZIEJUS DRAUGELIS

1888 m. gimė Bardauskų kaime, Vilkaviškio apskrityje, iš bajorų Sapiegų giminės.

1909 m. baigė Marijampolės gimnaziją.

1909 - 1914 m. studijavo Maskvos universiteto Medicinos fakultete. Pabaigus studijas, buvo mobilizuotas gydytoju į Rusijos kariuomenę.

1910 m. studijų metu įkūrė Katalikų studentų draugiją „Rūta“, o 1911 m. ateitininkų organizaciją.

1917 m. Voroneže išrinktas Vyriausiosios lietuvių tarybos Rusijoje nariu. Bolševikams suėmus, mėnesį kalėjo Voroneže.

1918 m. grįžo į Lietuvą ir buvo išrinktas Marijampolės miesto burmistru.

1919-1920 m. dirbo vidaus reikalų ministru.

Įkūrė Lietuvos ūkininkų sąjungą.

ELIZIEJUS DRAUGELIS

1926-10 iki 1927-07 buvo Sveikatos departamento direktorius.

1929 m. teistas „Lašinių skutimo byloje“, kalėjo 6 mėn.

Nuo 1932 m. dirbo Suvalkų Kalvarijos psichiatrinės ligoninės direktoriumi.

1944 m. pasitraukė į Vokietiją, kur dirbo Hanoverio rajone karo pabėgėlių stovykloje vyriausiuoju gydytoju.

1947 m. išvyko į Braziliją. Dirbo asistentu San Paulo universiteto Medicinos fakultete ir privačiu gydytoju.

1958 m. įsteigė Brazilijos lietuvių bendruomenę.

1970-05-15 pasirašė Kreipimąsi į Pasaulio senatą dėl Lietuvos okupacijos.

Mirė 1981 m., palaidotas San Paule.

„LAŠINIŲ SKUTIMO BYLA“

1923-1925 m. Seimo narys Feliksas Mikšys ir Ūkininkų sąjungos vicepirmininkas Eliziejus Draugelis kartu su Marijampolės banko direktoriumi Juozu Bergu sukūrė grobstymo planą: iš JAV ar Vokietijos gautus lašinius nuskusdavo, perantspauduodavo ir parduodavo kariuomenei, kaip lašinius iš Klaipėdos krašto.

Pasisavino 215 000 litų; lašinių kainos buvo: 3,5-5,7-6,5 Lt.

Visi trys nuteisti priverstinių darbų nuo 1,5 iki 3 metų.

ALFONSAS ŠIDLAUSKAS



Gimė 1882 m. Kaune, kur baigė mokyklą.

1911 m. baigė Kijevo medicinos universitetą, kur įsigijo gydytojo akušerio ginekologo specialybę.

Iki 1925 m. dirbo Panevėžio apskrities gydytoju.

1925 m. paskirtas Panevėžio sanitarijos skyriaus viršininku, o nuo 1927-07 iki 1930 m. buvo Sveikatos departamento direktorius.

1931 m. paskiriamas Kėdainių apskrities ligoninės vedėju.

ALFONSAS ŠIDLAUSKAS

1937 m. dirbo Kauno „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninės greitosios pagalbos skyriaus vedėju.

1940 m. persikėlė į Vilnių ir vadovavo Vilniaus geležinkeliečių ligoninei.

1941 m. dirbo Vilniaus miesto savivaldybės pirmos poliklinikos vedėju.

Tolimesnis Alfonso Šidlausko gyvenimas nežinomas.

JUOZAS MACIŪNAS (1874 – 1946)

Gydytojas, vertėjas, pedagogas, visuomenininkas.

Gimė 1874 m. Vaikūnų kaime, Svėdasų valsčiuje.

Baigė Mintaujos gimnaziją (dabar Jelgava Latvijoje).

1900 m. baigė Maskvos universiteto Medicinos fakultetą.

Už gautą stipendiją turėjo atidirbti Sibire ir Kazachstane – Semipalatinske.

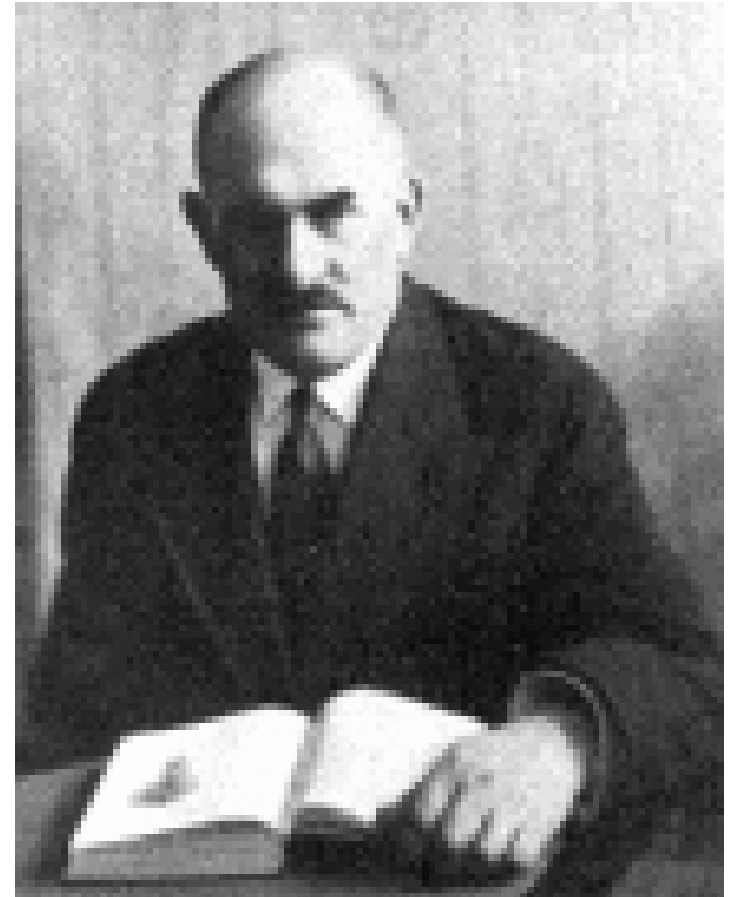
1905 m. persikėlė į Lietuvą. Dirbo gydytoju Jurbarkė, Papilėje, Rozalime;

Pirmojo pasaulinio karo metais buvo mobilizuotas kaip karo gydytojas, suteikė pulkininko karinį laipsnį;

1918 m. grįžo į Lietuvą ir dirbo – Linkuvoje gydytoju iki 1930 m.

1918 m. buvo Lietuvos mokslo draugijos nariu Vilniuje;

1923 m. buvo išrinktas Linkuvos privačios gimnazijos išlaikymo draugijos pirmininku ir tuo pačiu metu dirbo mokytoju – dėstė lotynų kalbą ir kursą apie žmogaus kūną.



JUOZAS MACIŪNAS

1930 – 1938 m. buvo paskirtas LR Vidaus reikalų ministerijos Sveikatos departamento direktoriumi.

1929 m. išleido „Trumpą higienos vadovėlį“,

Pradėjo rašyti ir versti iš kitų kalbų: 1936 m. išvertė iš vokiečių kalbos „Akušerijos vadovėlį“, o 1938 m. „Ligonių slaugymo vadovėlį“.

Grįžo į Linkuvą, kur ir pasiliko iki gyvenimo pabaigos.

Mirė 1946 m. palaidotas Linkuvos kapinėse.

1932 m. buvo apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordinu.

MATAS MICKUS (1888 – 1984)

Gydytojas, visuomeninis veikėjas.

Gimė 1888 m. Leskavos km., Marijampolės apskr.

1916 m. baigė Maskvos universitetą Medicinos fakultetą, vėliau mobilizavo - tarnavo Rusijos kariuomenėje.

1918 m. grįžo į Lietuvą, dirbo chirurgu Kauno karo ligoninėje.

1922 m. kartu su kitais dalyvavo įkuriant Aukštuosius kursus, dėstė aseptiką ir ortopediją.

1934 m. vadovavo Šiaulių miesto ligoninės chirurgijos skyriui, buvo Kauno miesto Ligonų kasų chirurgijos ambulatorijos vedėjas.

1935 m. įkūrė Lietuvos chirurgų draugiją.

1938-1940 m. dirbo LR VRM Sveikatos departamento direktoriumi.

Parengė priemonių planą, kaip Lietuvoje įvesti gyventojų sveikatos visuotinį draudimą, bet nespėjo įgyvendinti, nes prasidėjo okupacija ir karas.

Priklausė korporacijai Fraternitas Lithuanica, Amerikos lietuvių gydytojų sąjungai.

Mirė 1984 m. palaidotas Čikagoje.



DĚKOJU UŽ DĚMĚSI
IŘ KANTRYBĚ